

BỘ TÀI CHÍNH

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

NGUYỄN ANH TUẤN

**QUẢN LÝ GIÁ ĐỐI VỚI HÀNG HÓA THIẾT YẾU
TẠI VIỆT NAM – PHÂN TÍCH QUA
ĐIỆN VÀ XĂNG DẦU**

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 9.34.02.01

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Hà Nội- 2020

Công trình được hoàn thành tại:

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

Người hướng dẫn khoa học:

PGS.TS. Nguyễn Trọng Cơ

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Phản biện 3:

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm Luận án cấp trường họp tại **Học viện Tài chính** vào hồi .....h00, ngày ..... tháng .... năm 2020

Có thể tìm hiểu Luận án tại:

- **Thư viện Quốc gia.**
- **Thư viện Học viện Tài chính.**

LỜI MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Quản lý về giá nói chung và quản lý nhà nước về giá nói riêng là một trong những khâu chính trong hoạt động quản lý kinh tế vĩ mô của nhà nước. Quản lý về giá vừa là công cụ, vừa là một trong những đòn bẩy có tính quyết định, đảm bảo sự thành công của các tác động quản lý khác và của hoạt động quản lý kinh tế vĩ mô nói chung của nhà nước. Quản lý về giá là hoạt động không thể thiếu được nhằm khắc phục khuyết tật của thị trường và góp phần khai thác tốt các nguồn lực quốc gia bằng giá cả; có vai trò lớn trong việc ổn định chính trị - xã hội, ổn định đời sống nhân dân, tăng cường công bằng xã hội, nhất là như Việt Nam chúng ta.

Trong thời gian qua, hệ thống pháp luật về giá của nước ta đã dần hoàn thiện, thể chế hóa được đường lối của Đảng và chính sách của Nhà nước về quản lý, điều hành giá trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Hầu hết giá các hàng hóa, dịch vụ đã và đang trở thành tín hiệu khách quan, góp phần thúc đẩy sản xuất phát triển, đổi mới công nghệ, kỹ thuật, tăng năng suất, hạ giá thành,... Ngoài mục tiêu bình ổn giá, để góp phần khắc phục những khuyết tật của thị trường, giảm thiểu tổn thất xã hội, nhà nước vẫn kiểm soát giá một số hàng hóa, dịch vụ thiết yếu ở mức độ nhất định. Các biện pháp về giá luôn đi đôi với tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát giá thành sản phẩm; đồng thời chú ý công tác thông tin tuyên truyền, minh bạch các yếu tố hình thành giá. Song song với các quy định về quản lý giá, việc xây dựng và hoàn thiện các quy định về quản lý cạnh tranh đã tạo lập hành lang pháp lý và duy trì môi trường kinh doanh bình đẳng; mặt khác, góp phần hạn chế, ngăn

chặn các hành vi lạm dụng sức mạnh thống lĩnh thị trường để gây thiệt hại cho người tiêu dùng.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt được, cơ chế chính sách quản lý của nhà nước về giá, đặc biệt là giá hàng hóa, dịch vụ thiết yếu còn bộc lộ một số tồn tại, hạn chế nhất định: Một số hàng hóa thiết yếu thuộc danh mục nhà nước định giá, bình ổn giá còn có khi chưa được tính đúng, tính đủ và chưa được điều chỉnh kịp thời khi yếu tố chi phí đầu vào thay đổi; tìm giá một số chi phí đầu vào bằng biện pháp hành chính và kéo dài, một mặt gây méo mó hệ thống giá, mặt khác dẫn đến việc điều chỉnh tăng giá liên tục và ở mức cao trong thời gian ngắn; quy định về áp đặt giá bán hàng hóa, dịch vụ bất hợp lý chưa phù hợp và gây khó khăn cho quá trình áp dụng trong thực tiễn; điều tiết giá các mặt hàng này còn chưa gắn trực tiếp với hình thái thị trường của hàng hóa, dịch vụ đó dẫn đến hiệu quả quản lý nhà nước về giá còn có phần hạn chế... Vì vậy, việc nghiên cứu hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội mới, đáp ứng yêu cầu trọng tâm của công cuộc cải cách cơ chế giá và xu hướng hội nhập thế giới là điều cần thiết, cho nên, Nghiên cứu sinh đã lựa chọn đề tài nghiên cứu luận án của mình là **“Quản lý giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam – Phân tích qua điện và xăng dầu”**.

2. Tổng quan quá trình nghiên cứu

Khi đề cập đến quản lý về giá đối với hàng hóa thiết yếu, các nghiên cứu tập trung vào các mảng nội dung lớn như: (1). Các nghiên cứu chung về quản lý nhà nước về kinh tế, cũng như quản lý nhà nước đối với các lĩnh vực cụ thể phần nào đã khái quát chung được về các nội dung cơ bản của quản lý nhà nước, như: chủ thể quản lý, đối tượng quản lý, cũng như các chức năng của quản lý nhà

nước. Nhưng những nghiên cứu này mới dừng ở mức khái quát, chưa chuyên sâu về công tác quản lý nhà nước đối với các hàng hóa thiết yếu, nhất là quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu. (2). Nội dung về quản lý giá đối với một số mặt hàng thiết yếu đã được các nghiên cứu đề cập đến như: khẳng định tính tất yếu khách quan cần có sự quản lý của nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, phân tích các chính sách, các quy định của pháp luật trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu... Tuy nhiên các nghiên cứu này chưa làm rõ được các đặc điểm của hàng hóa thiết yếu, mà chính vì các đặc điểm đó đòi hỏi phải quản lý, cũng như đòi hỏi các chính sách quản lý phải phù hợp; đồng thời các nghiên cứu này cũng chưa phân tích được rõ các nhân tố ảnh hưởng đến công tác quản lý giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam, cũng chưa đưa ra được bộ tiêu chí để đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, đặc biệt các nghiên cứu trên chưa nghiên cứu và phân tích hoạt động quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu theo tiến trình quản lý nên các nội dung quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu không được phân tích chuyên sâu và logic...

Các câu hỏi nghiên cứu đặt ra là: Hiểu như thế nào về hàng hóa thiết yếu trong nền kinh tế thị trường? các đặc trưng của hàng hóa thiết yếu cần lưu ý trong công tác quản lý giá là gì? Quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu trong bối cảnh hiện nay được hiểu như thế nào? Nội dung của quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là gì? Các tiêu chí đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu? Các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu? Các nước trên thế giới thực hiện việc quản lý giá đối với hàng hóa thiết yếu như thế nào? Sự thay đổi giá điện và xăng dầu ảnh hưởng như thế nào đến chỉ số giá

tiêu dùng tại Việt Nam? Thực trạng công tác quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu hiện nay ở Việt Nam như thế nào? Quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu hiện nay ở Việt Nam có những thành công và hạn chế gì? Nguyên nhân của những thành công và hạn chế đó? Có những giải pháp hoàn thiện và tăng cường quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu hiện nay ở Việt Nam?

3. Mục đích nghiên cứu của đề tài: hệ thống hóa cơ sở lý luận, phân tích kinh nghiệm quốc tế liên quan đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu; đánh giá thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam; đề xuất giải pháp nhằm hoàn thiện chính sách vĩ mô, cũng như các giải pháp cụ thể của quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- *Đối tượng nghiên cứu:* hoạt động quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam thông qua điện và xăng dầu.

- *Phạm vi nghiên cứu:* (1)- Về nội dung: luận án tập trung nghiên cứu quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam, đồng thời luận án giới hạn nghiên cứu là hai nhóm hàng hóa thiết yếu và có mức độ ảnh hưởng lớn đến đời sống: điện và xăng dầu; trong mỗi loại hàng hóa đó lại tập trung phân tích về chiến lược giá; (2)- Về không gian: nghiên cứu quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu trên phạm vi cả nước, trong đó tập trung vào hai nhóm hàng hóa là điện và xăng dầu. (3)- Về thời gian: phân thực trạng, luận án nghiên cứu quản lý nhà nước về giá đối điện và xăng dầu tại Việt Nam từ năm 2013 đến năm 2018. Các giải pháp luận án đưa ra cho giai đoạn đến năm 2030.

5. Phương pháp nghiên cứu

- *Cách tiếp cận nghiên cứu*: xuất phát từ những khoảng trống trong các nghiên cứu lý luận về quản lý giá đối với hàng hóa thiết yếu; cũng như từ những vấn đề thực tiễn chưa giải quyết được trong chu trình quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam, kết hợp xem xét các kết quả từ phân tích thực trạng,... cũng như định hướng chiến lược quản lý nhà nước về giá tới năm 2030.

- *Phương pháp luận*: phương pháp luận chủ yếu là phương pháp duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, ngoài ra còn sử dụng các phương pháp nghiên cứu, như: thống kê, so sánh, phân tích và tổng hợp.

- *Phương pháp nghiên cứu cụ thể*: trên cơ sở những nghiên cứu lý thuyết, tác giả xây dựng khung lý thuyết cho những phân tích và đánh giá thực trạng của quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu: (1). Sử dụng cách tiếp cận theo quá trình quản lý để đi vào phân tích công tác quản lý nhà nước về giá; (2)- Sử dụng hệ thống chỉ tiêu đánh giá chính, gồm: tính hiệu lực, tính hiệu quả, tính công bằng, tính phù hợp, tính bền vững, tính tương thích để đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam hiện nay; (3)- Sử dụng mô hình SWOT để đánh giá cơ hội và thách thức, điểm mạnh và điểm yếu của quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu trong bối cảnh hiện nay. Trong các nghiên cứu của luận án, có sử dụng số liệu sơ cấp và thứ cấp, cụ thể:

+ Về số liệu sơ cấp, tác giả đã thực hiện điều tra và phỏng vấn:

(1). Đối với hàng hóa thiết yếu là điện: Tác giả luận án đã phát ra 110 phiếu đối với nhóm chủ thể quản lý (gồm cả các cơ quan quản lý nhà nước, đơn vị nghiên cứu, đào tạo) và thu về 101 phiếu, sau khi mã hóa và làm sạch, tổng số phiếu hợp lệ có được là 95 phiếu (mẫu d1);

200 phiếu đối với nhóm đối tượng quản lý (gồm các công ty tham gia vào hoạt động sản xuất, kinh doanh điện, người tiêu dùng) và thu về 175 phiếu, sau khi mã hóa và làm sạch, tổng số phiếu hợp lệ có được là 160 phiếu (mẫu h1).

(2). Đối với hàng hóa thiết yếu là xăng dầu: Tác giả luận án đã phát ra: 130 phiếu đối với nhóm chủ thể quản lý (gồm cả các cơ quan nhà nước, đơn vị nghiên cứu, đào tạo) và thu về 110 phiếu, sau khi mã hóa và làm sạch, tổng số phiếu hợp lệ có được là 105 phiếu (mẫu d2); 200 phiếu đối với nhóm đối tượng quản lý (gồm các công ty tham gia vào hoạt động sản xuất, kinh doanh xăng dầu, người tiêu dùng) và thu về 165 phiếu, sau khi mã hóa và làm sạch, tổng số phiếu hợp lệ có được là 155 phiếu (mẫu h2).

+ Về cơ sở dữ liệu và số liệu thứ cấp: tổng hợp từ các báo cáo của các cơ quan quản lý Nhà nước (Chính phủ, Bộ Tài chính, Bộ Công Thương, Bộ Kế hoạch và Đầu tư,...), các công trình nghiên cứu khoa học, sách, giáo trình, các tạp chí, các trang thông tin điện tử...

Phương pháp nghiên cứu thực trạng: điều tra, phỏng vấn được thực hiện từ năm 2018 thông qua hai bước: nghiên cứu sơ bộ và nghiên cứu chính thức.

6. Những đóng góp của luận án

- Về mặt lý luận: Hệ thống hoá những đặc trưng, nội dung cơ bản của quản lý về giá nói chung và quản lý nhà nước về giá nói riêng đối với hàng hóa thiết yếu. Luận án lý giải tính tất yếu khách quan trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, những cơ sở và căn cứ trong quản lý, các nội dung của quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu; đặc biệt luận án cũng đưa ra các tiêu chí đánh giá quản lý nhà nước về giá, phân tích và luận giải các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa

thiết yếu, cùng kinh nghiệm một số quốc gia, vùng lãnh thổ thế giới về vấn đề này. Từ đó làm căn cứ cho quá trình phân tích và luận bàn về mặt thực tiễn của quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam - Phân tích qua điện và xăng dầu.

- Về mặt thực tiễn: luận án phân tích thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu; đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu theo các tiêu chí đánh giá; cũng như đánh giá rõ những mặt thành công và hạn chế của quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu nhằm đề xuất và kiến nghị các giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam tới năm 2030.

7. Kết cấu của Luận án: ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, luận án được kết cấu gồm 3 chương:

Chương 1: Lý luận quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu và kinh nghiệm quốc tế

Chương 2: Thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

Chương 3: Giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

CHƯƠNG 1:

LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ GIÁ ĐỐI VỚI HÀNG HÓA THIẾT YẾU

1.1. Khái quát chung về hàng hóa thiết yếu

1.1.1. Khái niệm hàng hóa thiết yếu: Hàng hoá thiết yếu là loại hàng hoá cần thiết, không thể thiếu trong cuộc sống bình thường của đại đa số người tiêu dùng.

Khi nói đến hàng hóa thiết yếu có thể đề cập đến nhiều loại hàng hóa khác nhau miễn là đáp ứng được các tiêu chí đề cập trong khái niệm trên. Trong phạm vi Luận án chỉ nghiên cứu cụ thể về hai nhóm hàng hóa thiết yếu đặc biệt quan trọng đối với đời sống kinh tế - xã hội đó là điện và xăng dầu.

1.1.2. Giá cả hàng hóa thiết yếu và mối quan hệ với chỉ số giá tiêu dùng: phân tích về giá cả hàng hóa thiết yếu và làm rõ sự ảnh hưởng của giá hàng hóa thiết yếu tới chỉ số giá tiêu dùng.

1.1.3. Đặc điểm của hàng hóa thiết yếu ảnh hưởng tới quản lý giá: ngoài những đặc điểm như các hàng hóa thông thường thì hàng hóa thiết yếu có những đặc điểm riêng như: Lượng trao đổi nhiều, phổ biến trên thị trường; Cầu về hàng hóa thiết yếu không hoặc ít co giãn; Hai hàng hóa thiết yếu là xăng dầu và điện thường do các doanh nghiệp độc quyền, có vị trí thống lĩnh thị trường cung cấp.

1.2. Quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu

1.2.1. Khái niệm và mục tiêu quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu

Những tác động quản lý của nhà nước rất đa dạng và phủ rộng trên phạm vi của cả nền kinh tế quốc dân, trong đó có những tác động quản lý quan trọng tới các lĩnh vực liên quan đến giá. Hiện nay đang tồn tại nhiều cách hiểu khác nhau về khái niệm quản lý nhà nước về giá hàng hóa thiết yếu, trong phạm vi nghiên cứu này, quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu được hiểu như sau: *Quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là quá trình sử dụng các công cụ quản lý nhằm thực hiện các nội dung quản lý bao gồm xây dựng chính sách và pháp luật, tổ chức thực hiện và kiểm tra, thanh tra về giá hàng hóa thiết yếu để hướng tới đạt được mục tiêu chung của đất nước.*

Như vậy, chủ thể quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu chính là các cơ quan nhà nước theo thẩm quyền; đối tượng quản lý là các tổ chức, cá nhân hoạt động liên quan đến hàng hóa thiết yếu.

Mục tiêu quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng, dầu ở nước ta thực hiện nhất quán theo cơ chế giá thị trường có sự điều tiết của Nhà nước; giá xăng dầu trong nước bám sát diễn biến giá xăng dầu thế giới, cùng với đó là giá điện đảm bảo chia sẻ hài hòa lợi ích giữa Nhà nước, doanh nghiệp và người tiêu dùng, đồng thời thực hiện công khai minh bạch trong điều hành giá điện và xăng dầu, từ đó đảm bảo công bằng xã hội, ổn định vĩ mô nền kinh tế.

1.2.2. Nguyên tắc quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu: (1). Nguyên tắc pháp chế xã hội chủ nghĩa; (2). Nguyên tắc tập trung dân chủ; (3). Nguyên tắc kết hợp hài hòa các loại lợi ích; (4). Nguyên tắc kết hợp quản lý theo ngành với quản lý theo vùng lãnh thổ; (5). Nguyên tắc phân định và kết hợp hợp lý chức năng quản lý nhà nước về giá với chức năng tự định giá của các doanh nghiệp.

1.2.3. Nội dung của quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu: Quản lý nhà nước về giá hàng hóa thiết yếu là một trong những hoạt động có vai trò, ý nghĩa quan trọng trong quá trình phát triển kinh tế- xã hội của các quốc gia cũng như Việt Nam. Lĩnh vực quản lý nhà nước về giá hàng hóa thiết yếu bao gồm các nội dung sau:

(1). Nghiên cứu, xây dựng và ban hành chính sách, pháp luật về giá hàng hóa thiết yếu phù hợp với đường lối, chính sách phát triển kinh tế - xã hội trong từng thời kỳ;

(2). Tổ chức thực hiện chính sách, pháp luật về quản lý giá đối với hàng hóa thiết yếu;

(3). Tổ chức kiểm tra, thanh tra về giá đối với hàng hóa thiết yếu.

1.2.4. Các hình thức quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu: có 02 hình thức quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là quản lý trực tiếp và quản lý gián tiếp.

1.2.5. Đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu: Luận án đưa ra 06 tiêu chí để đánh giá quản lý nhà nước về giá hàng hóa thiết yếu: tính phù hợp, tính hiệu lực, tính hiệu quả, tính công bằng, tính bền vững, tính tương thích; đồng thời đưa ra mô hình để đánh giá quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu theo các tiêu chí này, cụ thể việc đánh giá được thực hiện theo trình tự: *một là*, xây dựng các tiêu chí đánh giá; *hai là*, thu thập và xử lý các thông tin về việc thực hiện, cũng như các yếu tố tác động bao gồm cả các yếu tố tác động từ môi trường bên ngoài; *ba là*, tiến hành so sánh giữa sự thực hiện với mục tiêu chính sách đã đề ra, qua đó đánh giá rõ điểm mạnh và điểm yếu của hoạt động quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, cũng như đánh giá những cơ hội và thách thức thực hiện hữu, từ đó tìm ra nguyên nhân của những điểm mạnh và điểm yếu; cơ hội và thách thức; *bốn là*, kết luận và đề xuất các kiến nghị hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu

1.2.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu: làm cơ sở cho các đánh giá về công tác quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, luận án đi vào phân tích 02 nhóm yếu tố ảnh hưởng, đó là:

- Các yếu tố khách quan: Yếu tố kinh tế; Yếu tố chính trị; Yếu tố văn hoá- xã hội; Yếu tố khoa học- công nghệ.

- Các yếu tố chủ quan: Quy trình quản lý; Cơ cấu tổ chức bộ máy và nguồn nhân lực; Nguồn thông tin; Nguồn tài chính.

1.3. Kinh nghiệm quốc tế và bài học rút ra cho Việt Nam trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu

1.3.1. Kinh nghiệm trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu trên thế giới

- Luận án phân tích kinh nghiệm của 02 nước trong công tác quản lý nhà nước về giá đối với điện là Úc và Brazil.

- Luận án phân tích kinh nghiệm của 06 nước trong công tác quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu là Trung Quốc, Thái Lan, In-đô-nê-xi-a, Singapore, Nhật Bản và Mỹ.

1.3.2. Bài học kinh nghiệm rút ra cho Việt Nam trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu

Trên cơ sở những kinh nghiệm của các nước, Luận án đã rút ra 04 bài học cho công tác quản lý nhà nước về giá đối với điện và 04 bài học cho công tác quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu.

CHƯƠNG 2:

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ GIÁ ĐỐI VỚI HÀNG HÓA THIẾT YẾU LÀ ĐIỆN VÀ XĂNG DẦU TẠI VIỆT NAM

2.1. Khái quát về hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

2.1.1. Khái quát về hàng hóa thiết yếu là điện tại Việt Nam:
Điện là một loại hàng hóa đặc biệt. Đặc điểm quan trọng nhất của các hoạt động liên quan đến sản xuất, tiêu dùng điện là các khâu được tiến hành đồng thời, do không thể tích lũy điện năng sản xuất thành số lượng có thể lưu trữ. Quá trình liên quan đến sản xuất, tiêu dùng điện bao gồm các hoạt động chính như: Sản xuất điện; Truyền tải điện; Phân phối điện; Xuất, nhập khẩu điện và mua bán điện với nước ngoài.

2.1.2. Khái quát về hàng hóa thiết yếu là xăng dầu tại Việt Nam: Xăng dầu là các sản phẩm của quá trình lọc dầu mỏ, dùng làm nhiên liệu gồm: xăng động cơ, dầu diesel, dầu hỏa, dầu madut, nhiên liệu máy bay, nhiên liệu sinh học, và các sản phẩm khác dùng làm nhiên liệu động cơ, không bao gồm các loại khí hóa lỏng, khí nén thiên nhiên. Tương tự như các quốc gia khác, ở nước ta xăng dầu là nguồn năng lượng có vai trò quan trọng trong mọi lĩnh vực đời sống kinh tế - xã hội. Xăng dầu tham gia vào hầu hết các lĩnh vực của nền kinh tế như hoạt động sản xuất, lưu thông và tiêu dùng; xăng dầu cũng đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo an ninh năng lượng quốc gia, góp phần vào tăng trưởng và phát triển bền vững của đất nước.

2.1.3. Chỉ số giá tiêu dùng của Việt Nam giai đoạn từ 2013 đến 2018 và tác động của giá điện, xăng dầu đến chỉ số giá

Khái quát về diễn biến chỉ số giá tiêu dùng tại Việt Nam trong thời gian vừa qua; phân tích mức độ tác động của giá điện và xăng dầu đối với chỉ số giá tiêu dùng tại Việt Nam hiện nay

2.2. Thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

2.2.1. Thực trạng bộ máy quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

Khái quát về bộ máy quản lý nhà nước về giá hiện nay tại Việt Nam, trong đó nhấn mạnh về bộ phận thường trực trong quản lý nhà nước về giá.

2.2.2. Thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: Luận án phân tích thực trạng theo 3 nhóm nội dung quản lý nhà nước về giá, cụ thể:

2.2.2.1. Thực trạng xây dựng và ban hành chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam

Luận án khái quát việc xây dựng và ban hành chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam qua các giai đoạn: (1). Giai đoạn trước khi ban hành Pháp lệnh Giá và Luật Điện lực; (2). Giai đoạn từ khi ban hành Pháp lệnh Giá và Luật Điện lực đến trước khi ban hành Luật Giá; (3). Giai đoạn từ khi ban hành Luật sửa đổi, bổ sung Luật Điện lực và Luật Giá đến nay.

2.2.2.2. Thực trạng việc tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam

Luận án tập trung nghiên cứu, đánh giá, phân tích cụ thể về thực trạng cơ chế quản lý nhà nước về giá đối với điện thể hiện trong từng khâu, cụ thể:

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với khâu phát điện.

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với khâu truyền tải điện.

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với khâu phân phối- bán lẻ.

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với khâu dịch vụ phụ trợ và quản lý ngành.

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá bán lẻ điện.

- Thực trạng tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá bán buôn.

2.2.2.3. Thực trạng việc kiểm tra, thanh tra về giá đối với điện tại Việt Nam

Hàng năm, nhằm thực hiện chức năng quản lý nhà nước về giá đối với điện, Bộ Công thương đều chủ trì và là đầu mối thành lập các đoàn kiểm tra liên ngành để thực hiện kiểm tra công tác thực hiện các quy định về giá điện. Trọng tâm kiểm tra là chi phí sản xuất kinh doanh điện, bao gồm các chi phí: chi phí cho khâu phát điện, chi phí khâu truyền tải, chi phí khâu phân phối điện, chi phí khâu quản lý ngành và phụ trợ.

Trên cơ sở kiểm tra hàng năm, cơ quan quản lý nhà nước đã nắm bắt được tình hình thực tế của các doanh nghiệp, nhất là bóc tách được các chi phí và nhóm chi phí theo từng khâu (chi phí cho khâu phát điện; chi phí khâu truyền tải; chi phí khâu phân phối điện; chi phí khâu quản lý ngành và phụ trợ); đánh giá sự phù hợp và hợp lý của các chi phí đó để làm cơ sở cho việc tính toán các phương án giá phục vụ công tác điều hành giá. Đồng thời, qua đây cũng góp phần giúp cho các cơ quan quản lý đánh giá và hoàn thiện cơ chế, chính sách trong công tác quản lý, điều hành giá điện.

2.2.3. Thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: Luận án phân tích thực trạng theo 3 nhóm nội dung quản lý nhà nước về giá, cụ thể:

2.2.3.1. Thực trạng xây dựng và ban hành các chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam

Luận án khái quát việc xây dựng và ban hành chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam qua các giai đoạn: (1). Giai đoạn từ tháng 9 năm 2003 trở về trước; (2). Giai đoạn từ tháng 9 năm 2003 đến tháng 4 năm 2007; (3). Giai đoạn từ tháng 4 năm 2007 đến nay (trong giai đoạn này lại chia nhỏ: Giai đoạn áp dụng Nghị định số 55/2007/NĐ-CP; Giai đoạn thực hiện theo Nghị định số 84/2009/NĐ-CP ngày 6/4/2007 của Chính phủ về

kinh doanh xăng dầu; Giai đoạn thực hiện theo Nghị định số 83/2014/NĐ-CP ngày 3/9/2014 về kinh doanh xăng dầu).

2.2.3.2. Thực trạng việc tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam

Luận án tập trung nghiên cứu, đánh giá, phân tích cụ thể về thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu thể hiện trong từng mảng công việc, cụ thể:

- Thực trạng phân cấp thẩm quyền trong điều hành giá.
- Thực trạng cơ chế điều hành giá xăng dầu.
- Thực trạng phương pháp tính giá cơ sở xăng dầu.
- Thực trạng các biện pháp bình ổn giá xăng dầu.
- Thực trạng nhiên liệu sinh học.
- Thực trạng quy định công khai, minh bạch giá xăng dầu.

2.2.3.3. Thực trạng kiểm tra, thanh tra về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam

Để thực hiện chức năng giám sát, kiểm tra theo quy định, hàng năm, Bộ Tài chính phối hợp với Bộ Công Thương đã xây dựng và triển khai kế hoạch kiểm tra việc chấp hành các quy định về chi phí kinh doanh định mức và quỹ bình ổn giá của doanh nghiệp kinh doanh xăng dầu đầu mối. Bên cạnh đó, tại từng thời điểm điều hành đều thực hiện rà soát các quyết định giá bán lẻ của các doanh nghiệp này. Nội dung cụ thể được Bộ Tài chính kiểm tra đối với các thương nhân đầu mối kinh doanh xăng dầu và hệ thống thương nhân phân phối, tổng đại lý, đại lý là: Kết quả sản xuất kinh doanh xăng dầu trong năm, trong đó kiểm tra chi tiết sản lượng xuất bán nội địa theo các phương thức cụ thể; Giá vốn các mặt hàng xăng dầu, chi phí bảo hiểm và vận chuyển, chi phí khác khi mua xăng dầu trong nước và

nhập khẩu; Báo cáo về chi phí kinh doanh xăng dầu trong năm; Việc chấp hành các quy định về chế độ báo cáo theo quy định; Quỹ bình ổn BOG. Bên cạnh đó, công tác kiểm tra, thanh tra liên quan đến hoạt động quản lý giá đối với xăng dầu cũng được các tỉnh/thành phố trực thuộc Trung ương triển khai quyết liệt toàn diện trên nhiều mặt.

Trên cơ sở đó giúp cho các cơ quan quản lý đánh giá về chi phí kinh doanh xăng dầu, giá vốn các mặt hàng xăng dầu, chi phí bảo hiểm và vận chuyển xăng dầu, lợi nhuận thực hiện...; nắm được số trích lập, số sử dụng, lãi phát sinh và số dư Quỹ BOG, thực hiện công khai minh bạch Quỹ BOG xăng dầu của các thương nhân đầu mối theo quy định; việc tuân thủ các quy định trong quản lý và kinh doanh xăng dầu... từ đó hoàn thiện cơ chế, chính sách trong công tác quản lý, điều hành giá xăng dầu.

2.3. Đánh giá thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

2.3.1. Những thành tựu trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam và nguyên nhân

2.3.1.1. Những thành tựu trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

- Thành tựu quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: (1). Cơ chế quản lý giá điện phù hợp với hình thái thị trường và điều kiện kinh tế- xã hội; (2). Hiệu lực quản lý nhà nước về giá đối với điện được đảm bảo (3). Có chính sách hỗ trợ hiệu quả cho các đối tượng chính sách; (4). Việc hình thành giá bán điện ngày càng được công khai, minh bạch hơn; (5). Đã xây dựng giá bán lẻ điện sinh hoạt theo hình thức lũy tiến, bậc thang và đảm bảo thực hiện tốt lộ trình thị trường điện; (6). Có chính sách khuyến khích, hỗ trợ đối với năng lượng tái tạo

- Thành tựu quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: (1). Cân đối cung cầu được bảo đảm, hệ thống phân phối được mở rộng; (2). Cơ chế điều hành giá linh hoạt; bám sát tín hiệu giá xăng dầu thế giới; (3). Quỹ BOG đã phát huy tác dụng, góp phần đảm bảo vai trò điều tiết của nhà nước trên thị trường xăng dầu; (4). Bảo đảm tính công khai, minh bạch trong điều hành giá xăng dầu.

2.3.1.2. Nguyên nhân của những thành tựu trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

- Bước đầu thực hiện tốt quy trình ban hành các chính sách, pháp luật liên quan đến quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu.

- Hệ thống cơ chế, chính sách cơ bản đầy đủ để hướng dẫn trình tự, thủ tục thực hiện các khâu trong hoạt động quản lý nhà nước về giá.

- Các thủ tục hành chính trong công tác quản lý đã được cải thiện đáng kể.

- Các nguồn lực của quản lý nhà nước về giá bước đầu được quan tâm.

2.3.2. Những hạn chế trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam và nguyên nhân

2.3.2.1. Những hạn chế trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

- Hạn chế trong quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: (1). Chưa hoàn thiện được công thức tính toán, xác định biến động của các thông số đầu vào cơ bản lên giá điện; (2). Cơ cấu biểu giá bán lẻ điện không còn phù hợp với yêu cầu thực tiễn; (3). Quy định thời gian áp dụng khung giá bán lẻ điện bình quân còn tương đối cứng nhắc.

- Hạn chế trong quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: (1). Hạn chế trong cơ chế điều hành giá xăng dầu; (2). Khó khăn trong việc xác định mức thuế nhập khẩu trong tính giá cơ sở; (3). Khó khăn trong việc xác định thuế tiêu thụ đặc biệt; (4). Mức thuế bảo vệ môi trường chưa hợp lý; (5). Khó khăn trong việc xác định chi phí kinh doanh, lợi nhuận định mức trong giá cơ sở; (6). Quy định liên quan đến Quỹ BOG chưa đầy đủ và bao quát hết các tình huống thị trường,

2.3.2.2. Nguyên nhân của những hạn chế trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

- Vẫn thiếu một số quy định và hướng dẫn cụ thể, chi tiết nội dung liên quan đến công tác quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu.

- Cơ chế quản lý giá và sự phối hợp giữa các ngành chưa đồng bộ, cơ cấu phát điện vẫn còn tính chất độc quyền mua

- Sự tác động tiêu cực từ môi trường vĩ mô, cũng như ảnh hưởng từ các chính sách quản lý vĩ mô khác.

- Tổng thất điện năng ở khâu truyền tải còn cao.

- Thực hiện khuyến khích phát triển năng lượng tái tạo chưa quyết liệt.

- Phát triển nhiên liệu sinh học còn hạn chế.

CHƯƠNG 3:

GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ GIÁ ĐỐI VỚI HÀNG HÓA THIẾT YẾU LÀ ĐIỆN VÀ XĂNG DẦU TẠI VIỆT NAM

3.1. Định hướng hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

3.1.1. Bối cảnh kinh tế- xã hội ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

Trong nội dung này, luận án đã phân tích và dự báo về bối cảnh trong nước và quốc tế trong giai đoạn đến năm 2030, trong đó đánh giá rõ về những thuận lợi và khó khăn mà bối cảnh đó mang lại đối với việc hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

3.1.2. Quan điểm và định hướng quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

3.1.2.1. Quan điểm quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

Luận án trình bày rõ 4 nhóm quan điểm trong việc hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam

3.1.2.2. Định hướng trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

Luận án trình bày 15 định hướng trong công tác quản lý nhà nước về giá đối với điện và 2 nhóm định hướng trong ngắn hạn và dài hạn của công tác quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu. Đây chính là cơ sở để đề xuất các giải pháp hoàn thiện.

3.2. Giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam

3.2.1. Giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam:

3.2.1.1. Giải pháp hoàn thiện việc xây dựng và ban hành các chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: các giải pháp tập trung vào nội dung sau: (1). Hoàn thiện và

nâng cao thẩm quyền của cơ quan quản lý giá; (2). Hoàn thiện quản lý giá phù hợp với hình thái thị trường; (3). Hoàn thiện cơ chế giá bán điện 2 thành phần; (4). Nghiên cứu cơ chế bán điện theo mùa; (5). Hoàn thiện cơ cấu biểu giá bán lẻ điện.

3.2.1.2. Giải pháp hoàn thiện việc tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: các giải pháp gồm: (1). Hoàn thiện tổ chức thực hiện quản lý nhà nước về giá trong khâu phát điện (Ban hành chính sách thuế phù hợp đối với nước thiên nhiên dùng cho sản xuất thủy điện; Điều chỉnh khung giá phát điện; Nghiên cứu điều chỉnh chính sách giá mua điện đối với năng lượng gió); (2). Giải pháp hoàn thiện tổ chức thực hiện quản lý nhà nước về giá trong khâu truyền tải điện (Giảm tổn thất điện năng để giảm chi phí truyền tải; Áp dụng giá truyền tải theo công suất và điện năng); (3). Giải pháp hoàn thiện tổ chức thực hiện quản lý nhà nước về giá trong khâu phân phối- bán lẻ (Xác định rõ giá bán điện cho từng đối tượng khách hàng; Giảm tổn thất điện năng khâu phân phối) và (4). Một số giải pháp hỗ trợ (Đảm bảo hoạt động sản xuất kinh doanh điện bù đắp được chi phí và có lợi nhuận hợp lý để đầu tư, phát triển; Tiếp tục kiểm soát chặt chẽ chi phí sản xuất kinh doanh điện; tăng cường hiệu quả hoạt động của EVN; Đẩy nhanh đề án Tái cơ cấu ngành điện để tăng cường hiệu quả và tiến tới thực hiện các cấp độ thị trường cạnh tranh bán buôn và bán lẻ trong thời gian tới; Tái sử dụng tro xỉ từ các nhà máy nhiệt điện than giúp tăng doanh thu, bảo vệ môi trường; Sử dụng tiết kiệm điện năng; Nâng cao năng suất lao động, năng lực quản trị của EVN; Xử lý vấn đề chênh lệch tỷ giá; Phát triển điện lưới thông minh;

3.2.1.3. Giải pháp hoàn thiện việc kiểm tra, thanh tra về giá đối với điện tại Việt Nam: Hoàn thiện khung pháp lý cho hoạt động

kiểm soát và điều phối thị trường điện. Đẩy mạnh việc xây dựng, hoàn thiện hệ thống tiêu chuẩn quốc gia cho ngành điện, đảm bảo hài hòa với tiêu chuẩn quốc tế. Tăng cường phổ biến, hướng dẫn, thanh tra, kiểm tra việc chấp hành quy định pháp luật về tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật quốc gia; Hoàn thiện cơ chế xử lý vi phạm trong thực hiện giá bán điện.

3.2.2. Giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam:

3.2.2.1. Giải pháp hoàn thiện việc xây dựng và ban hành các chính sách, pháp luật quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: luận án đề xuất theo 2 nhóm giải pháp trong ngắn và dài hạn, cụ thể:

- Nhóm giải pháp trong ngắn hạn: trong nhóm giải pháp ngắn hạn, tập trung vào giải quyết các nội dung sau: (1). Thống nhất thẩm quyền trong quản lý nhà nước đối với giá xăng dầu để tránh chồng chéo về chức năng nhiệm vụ và tăng cường tính chủ động cho cơ quan chủ trì điều hành giá; (2). Hoàn thiện công thức xác định giá cơ sở xăng dầu;

- Nhóm giải pháp về dài hạn: luận án đánh giá rõ về dài hạn cần nghiên cứu áp dụng cơ chế xăng dầu theo hướng cơ quan nhà nước có thẩm quyền không quy định giá cơ sở xăng dầu; cơ chế điều tiết giá xăng dầu được thực hiện tương tự như các mặt hàng thuộc danh mục bình ổn giá khác và thống nhất một cơ quan đầu mối thực hiện điều hành giá. Đồng thời cũng xác định rõ một số nội dung: (1) Nguyên tắc chung trong điều hành; (2). Nguyên tắc, phương pháp xác định giá xăng dầu trong hệ thống phân phối, bán lẻ của các doanh nghiệp (gồm thương nhân phân phối và thương nhân đầu mối);

3.2.2.2. Giải pháp hoàn thiện việc tổ chức thực hiện các quy định quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam

- Về mặt ngắn hạn: (1). Linh hoạt thời gian giữa các lần điều chỉnh giá và thời gian công bố giá cơ sở; (2). Bổ sung quy định về chế độ báo cáo để kiểm soát chi phí thực tế phát sinh trong các khâu lưu thông cũng như đánh giá hiệu quả của hoạt động kinh doanh xăng dầu; (3). Hoàn thiện quy trình kê khai giá để thống nhất thực hiện; (4). Giải pháp đối với Quỹ BOG xăng dầu; (5). Giải pháp đối với nhiên liệu sinh học và (6). Một số giải pháp ngắn hạn khác.

- Về mặt dài hạn: (1) Hướng dẫn phương pháp, trình tự, thủ tục để thực hiện kê khai giá đối với mặt hàng xăng dầu trong điều kiện không còn giá cơ sở; (2) Giải pháp về Quỹ BOG.

3.2.2.3. Giải pháp hoàn thiện việc kiểm tra, thanh tra về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: Tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra giá; thực hiện tốt công tác quản lý nhà nước về giá và thẩm định giá. Xử lý nghiêm các hành vi vi phạm theo quy định của pháp luật và công bố công khai trên các phương tiện thông tin đại chúng. Ngoài ra cần tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền về quản lý, điều hành, thực hiện quy định pháp luật về giá để tạo sự đồng thuận và giám sát của người dân và xã hội đối với lĩnh vực này. Tăng cường hiệu quả và hiệu lực của công tác kiểm tra, kiểm soát việc quy định giá xăng dầu của các thương nhân đầu mối, thương nhân phân phối

3.3. Các giải pháp điều kiện để hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam.

3.3.1. Giải pháp điều kiện để hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với điện tại Việt Nam: các giải pháp bao gồm: (1). Đồng bộ

cơ chế quản lý giá nguyên liệu đầu vào trong sản xuất điện; (2). Đẩy mạnh việc phát triển năng lượng tái tạo; (3). Hòa hòa giữa hoạt động kinh doanh và hoạt động công ích.

3.3.2. Giải pháp điều kiện để hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu tại Việt Nam: các giải pháp bao gồm: (1). Kết hợp chính sách giá với bảo đảm an sinh xã hội; (2). Quản lý và phát triển thị trường xăng dầu theo hướng khuyến khích cạnh tranh và tăng cường năng lực cạnh tranh; (3). Tiếp tục kiện toàn hệ thống phân phối; (4). Tăng cường các biện pháp kiểm soát, ngăn chặn và đấu tranh đẩy lùi hoạt động buôn lậu xăng dầu; (5). Nâng cao yêu cầu chất lượng xăng dầu; quản lý nhà nước về xăng dầu phải gắn với giảm thiểu ô nhiễm môi trường.

KẾT LUẬN

Luận án đã tập trung vào tổng hợp và hoàn thiện các lý luận liên quan đến quản lý nhà nước về giá đối với hai nhóm mặt hàng hóa đặc biệt quan trọng đối với đời sống kinh tế - xã hội, đó là điện và xăng dầu, một số kết quả cụ thể sau:

- Trong Chương 1, Luận án đã đi vào xây dựng khung lý thuyết cho quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, cụ thể gồm các nội dung:

+ Khái quát chung về hàng hóa thiết yếu, trong đó đưa ra khái niệm về hàng hóa thiết yếu, các loại hàng hóa thiết yếu phổ biến hiện nay, đặc biệt phân tích rõ các đặc điểm mang tính đặc trưng của hàng hóa thiết yếu, trong đó gắn cụ thể với hai nhóm mặt hàng là điện và xăng dầu; đồng thời cũng làm rõ sự ảnh hưởng của giá hàng hóa thiết yếu tới chỉ số giá tiêu dùng.

+ Tập trung phân tích về quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu (điện và xăng dầu) theo một hệ thống logic từ khái niệm, mục tiêu quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu,

đến các hình thức quản lý, nguyên tắc quản lý, các nội dung quản lý, các tiêu chí đánh giá và quy trình đánh giá, các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu;

+ Tổng hợp và hệ thống các kinh nghiệm trong quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu là điện và xăng dầu trên thế giới, từ đó rút ra các bài học kinh nghiệm cho Việt Nam.

- Nội dung thực trạng quản lý về giá đối với hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam đã tập trung vào phân tích thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với hai nhóm mặt hàng hóa đặc biệt quan trọng đối với đời sống kinh tế xã hội, đó là điện và xăng dầu, một số kết quả cụ thể sau:

+ Khái quát được các nội dung chung về hai nhóm mặt hàng đặc biệt quan trọng, thiết yếu tại Việt Nam là điện và xăng dầu; phân tích mức độ tác động của giá điện và xăng dầu đối với chỉ số giá tiêu dùng tại Việt Nam hiện nay.

+ Tập trung phân tích thực trạng quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu ở Việt Nam trong thời gian qua theo các nhóm nội dung phù hợp với đặc trưng của từng mặt hàng, từ đó để thấy được bức tranh toàn cảnh về quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu hiện nay ở Việt Nam;

+ Đánh giá những mặt được và tồn tại, cũng như nguyên nhân của những ưu điểm và tồn tại đó, đây chính là cơ sở quan trọng để Chương 3 tìm kiếm các giải pháp hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu tại Việt Nam trong thời gian tới, phù hợp với xu thế phát triển của thế giới.

- Trên cơ sở những đánh giá thực trạng quản lý nhà nước về giá hàng hóa thiết yếu tại Việt Nam, trong đó cụ thể là hai nhóm hàng hóa: điện và xăng dầu, cũng như dựa vào những định hướng lý luận cơ bản trong Chương 1, Nghiên cứu sinh triển khai chương 3, Chương 3 đã tập trung vào phân tích các nội dung cụ thể sau:

+ Khái quát về bối cảnh kinh tế - xã hội có ảnh hưởng đến quản lý nhà nước về giá đối với hai nhóm mặt hàng thiết yếu là điện và xăng dầu tại Việt Nam hiện nay, cũng như trong giai đoạn tới. Trên cơ sở đó phân tích làm rõ các quan điểm và các định hướng cụ thể trong quản lý nhà nước về giá đối với điện và xăng dầu trong thời gian tới;

+ Tập trung phân tích và luận giải các giải pháp cụ thể theo từng nội dung của quản lý nhà nước về giá đối với hai nhóm hàng hóa là điện và xăng dầu nhằm hướng đến việc hoàn thiện công tác quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu nói chung, đặc biệt là đối với điện và xăng dầu nói riêng. Việc đề xuất các giải pháp được xem xét trong mối quan hệ chặt chẽ với những đặc trưng cơ bản của hai nhóm hàng hóa này, cũng như phù hợp với xu hướng quản lý thị trường nói chung.

- Luận án cũng phân tích các giải pháp điều kiện để thực hiện thành công việc hoàn thiện quản lý nhà nước về giá đối với hàng hóa thiết yếu, trong đó chi tiết cho từng nhóm mặt hàng là điện và xăng dầu tại Việt Nam.

DANH MỤC BÀI BÁO CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ

1. Nguyễn Anh Tuấn, (2019), “Hoàn thiện cơ chế quản lý nhà nước về giá đối với xăng dầu ở nước ta trong thời gian tới”, Tạp chí Kinh tế Tài chính Việt Nam, (số 2, tháng 4/2019), năm 2019.

2. Nguyễn Anh Tuấn, (2019), “Tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước về giá điện ở Việt Nam”, Tạp chí Tài chính, (số 702, tháng 4/2019), năm 2019.